

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Non omnes apparitiones ministerio Angelorum factas fuisse nonnulli
Patres existimarunt. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

veras bestias, sed à demonibus in corporibus sub figura bestiarum assumptis, & alia huiusmodi exterius eis opera demonum vere apparere, ut docet *Victoria in relect. de arte magica num. 4. & 5. Caiet. 2. 2. q. 95. art. 2. & Alphonsus de Castro libr. 1. de insula hereticorum punitione c. 16. id quod ipse Alphonsus multis confirmat exemplis. Respondet autem ad illud cap. Concilij Ancyran, primum mulierum illarum sectam, cuius ibi fit mentio, non esse a-mislarum, & de illis tantum dixisse, ea omnia, quæ de ipsis narrantur, in somniis solum, non autem re ipsa contingere: hoc tamen non video, quo fundamento nitatur. Respondet deinde, in canone solum definiti, mulieres illas decipi, putantes ea, quæ frequenter in somniis accidunt, revera fieri: ob id tamen non definiti, nunquā re ipsa, sed semper in spiritu ea contingere. August. etiam tantum dixit, hominibus, qui putant, se in bestias conuersos sub grati onere multum laborasse, id nunquam nisi in somno grati accidisse, ob rationem superius dictam: sed non propterea negat, aliquando alijs spectantibus aliquam apparere posse in bestiam conuersum, ratione corporis assumpti à demone sub tali figura, sicut plane docent *Alexand. 1. part. quæst. 43. membr. 3. artic. 1. & Gabriel articulo tertio citato: id etiam fieri potest præstigijs, ut manifestum est.**

CAPVT IV.

De qua materia, & qua virtute corpora ab Angelis assumantur.

Restat, ut postremo loco dicamus, ex qua materia prædicta corpora ab Angelis assumantur, & qua virtute formantur, & aptentur, ut talis figura, & coloris appareant. Circa prius, omnia opinione, quam refert Bonauentura asserentium, corp⁹ illud esse celestis materiz, eo quod nullam habet speciem probabilitatis: inter ceteros Scholasticos aliqui putant, alia corpora assumi ex materia aeris crassi, & densati, qui formati potest, & sub colore apparere, sicut nubes. Ita docuit Durand. in 2. dist. 8. quæst. 1. num. 7. & videtur idem asserere S. Thom. in hoc art. ad tertium. Ex ipso vero corpore aeris, ut nunc est in sua naturali dispositione ea corpora assumi posse docerunt *Alex. 1. part. q. 34. membr. 4. & Albert. 2. p. loco supra citato. & in lib. de quatuor coenit. 1. part. qu. 9 art. 11. in solut. argum.* ita ut boni de superiori aere, qui dicitur æther; mali vero de inferiori sibi corpora assumant: quæ videtur fuisse doctrina *Isidori lib. 1. de summo bono c. 12. num. 19. & Bedæ in 8. tomo lib. qq. q. 9.* probant vero, tum, quia aer præsto est, huiusmodi apparitiones subito fiant. Tum etiam quia cum relinquitur corpus ab Angelo non resoluitur in crassiorem materiam, sed euaneſcit, ita ut statim non appareat: signum ergo est, ex ipsa materia aeris corpus illud fuisse desumptum.

Contra vero Bonauentura in secundum dist. 8. 2. parte distinctionis art. 2. quæst. 1. Ricard. artic. 1. q. 3. ad 3. Scotus q. 1. §. in ista questione, vers. nam tunc assumit, & Gabr. q. 1. art. 1. notat 1. censent, non ex puro aeris elemento sine vlla mixtione corpora ab Angelis assumi, eo quod subtilioris substantiæ sit, quam ut condensari possit, & figurari: nec ex corpore perfecte mixto, sed ex corpore quodam aereo cum aliqua mixtione crassioris substantiæ, quæ facile quoque euaneſcere posset: id quod vero similis mihi videtur, nec vilo modo Sanctus

Thomas & Durand. negarent, cum virtus corporis in nubis, in qua non est sola substantia aeris, sed alia etiam permixta, qua crassior efficitur: imo vero de *Isidoro, Bedæ, & alijs non satis collat, de puro aere loqui. Hoc tamen intelligendum est, ut Scot. notauit, de corporibus illis, quæ statim ut relinquuntur, euaneſcunt, Nam contingit interdum spiritus assumere alia corpora naturalia, ut corpus serpentis in paradiso, vel alterius animalis. Idem autem *Tertull. lib. de carne Christi c. 3. dicit, Angelos assumere corpora de nihilo, & ea in nihilum conuertere, quia de subtili quadam substantia assumunt: idem dicendum de corpore columbæ, in quo Spiritus sanctus visus est.**

De formatione vero corporis docent *Bonavent. Ricard. Scotus, Durand. & Gabr.* sola condensatione fieri, quæ sola compressione, & motu locali partium intra se ipsas fieri potest. M. hi tamen occultum adhuc est, quomodo hæc corpora figurantur: nam cum compressio, & condensatio aeris sit causæ frigoris in aere, ut videmus in aere labijs, vel alia ratione compresso, statim frigus naturaliter sentiretur: nihilominus tactui appareat, ac si esset aliter viuentis, & sentientis temperamenti: figurum ergo est, alia ratione nobis quidem occulta, fieri, in qua indaganda nimium immorari, impediaceum est.

De virtute vero, qua hæc corpora assumuntur, & præparantur, varie quoque Doctores sentiunt. S. Thom. in solut. 3. & Petrus Bergeus in consuetudine locorum dub. 17. censent, virtutem Dei fieri. *Alexand. 1. part. q. 34. membr. 5. asserit, corpus assumendum, ab Angelo præparari, sed à Deo ultimo formari. Ceterum qualis sit hæc præparatio, & quomodo fiat, non explicat. Probabilis videtur, ut docent Albertus loci citatis, & Bonau. q. allegata, ad vlt. fieri, ab Angelo propria virtute. Sic etiam supponere videtur Scotus, & Gabriel, cum asserant, sola condensatione figurari: cum enim condensatione solo motu compressionis fiat, quem potest Angelus propria virtute efficere; consequitur, propria virtute posse ab Angelo corpus assumi. Et quoniam non sola condensatione id semper fieri potest: tamen aliquando Angelus applicatione aliarum causarum naturalium talia corpora perficere, ut assumantur. Id autem existimo probabilis: nam cum mali etiam angeli ad pessimos fines corpora assumant, non est vero simile, Deum propria virtute illa formare, & solum ipso dæmone ut instrumento vi.*

DISPV. CLXXXV.

An omnes apparitiones Dei, quæ factæ narrantur, angelorum ministerio factæ fuerint.

Non omnes apparitiones ministerio angelorum factæ sunt, nonnulli vates existimant, cap. 1. Deum semper in vtroque testamento ministerio angelorum apparuisse, verior opinio fert, c. 2.

CAPVT I.

Non omnes apparitiones ministerio angelorum factæ sunt, nonnulli vates existimant.

Cum in veteri & nouo testamento sæpius hominibus apparuerit, non satis inter Ecclesiæ Patres in dubitatum est. Vtrum Deus ipse proxime, an loco illius, Angelus in eo corpore apparuerit. Nonnulli existimant

exillimant, non omnes huiusmodi apparitiones, etiam in veteri testamento, ministerio Angelorum factas fuisse: ita affirmant Euseb. 1. de demonstrat. Euangel. c. 5. & lib. 5. ca. 10. & 1. Chrysost. homil. 16. in illa Apostoli in illa verba c. 7. Expleti anni quadraginta, & Theophylact. in eundem locum, cum asserunt, Deum per seipsum sine vilo Angelorum ministerio apparuisse Moysi, & cum eo locutum fuisse. Consentire videntur Tertull. in lib. contra Iudeos c. 9. post medium: & Ambrosius in illud ad Colos. 1. Qui est imago dei inuisibilis, qui docent, non Patrem, sed filium Dei Moysi apparuisse, & locutum cum eo fuisse: idemque de filio dixerunt Euseb. Chrysost. & Theophylact. refertur quoque pro hac sententia Leo 1. Epist. 13. quæ est ad Pulcheriam Augustâ, ubi ait, filium Dei apparuisse Patriarchis, & hospitalitatis officia ab eis recepisse. Idem dicit Clemens Rom. lib. 5. constit. c. vi. Ceterum præter Euseb. Chrysost. & Theophylact. nullus alius expresse negat, ubi Angelum fuisse, & ministerio illius eas apparitiones factas fuisse. Probatantem potest Euseb. Chrysost. & Theophylact. sententia, quia ille, qui Moysi apparuit, aperte dixit, se esse Deum, & alia de seipso pronuntiavit, quæ soli Deo conuenire possunt: cur ergo dicere debemus, illum fuisse angelum: præsertim cum Scriptura, ubi reuera angelus apparebat, aperte dicat, non dominum, sed angelum apparuisse? Ex recentioribus Theologis solum legi Clithouæum in cap. 17. lib. 4. Damasc. de fide, qui affirmet, in nouo saltem testamento Deum aliquando sine vilo Angelorum ministerio per seipsum apparuisse.

CAPVT II.

Deum semper in vtroque testamento ministerio Angelorum apparuisse, verior opinio fuit.

M Agis communis, & verior sententia est, quæ allerit, Deum semper in vtroque testamento ministerio Angelorum apparuisse. De apparitionibus in veteri testamento factis, sic sentit Augustinus 3. de Trinitate cap. 11. ubi ex professo hanc questionem disputat. Negi oppositum docet in Epistola 111. cum inquit ex sententia Hieronymi, Nazian, & Ambr. Deum aliquando in forma visibili Patribus apparuisse: ibi enim non negat, id factum fuisse ministerio Angelorum. Referuntur pro hac sententia Dionys. Hieron. & Greg. verum hi Patres non dicunt, Deum semper in veteri testamento ministerio Angelorum omnibus apparuisse: sed de aliquibus id docent, quibus dicitur Deus apparuisse: inde tamen recte nostra sententia confirmatur. Si enim ubi Scriptura dicit, Deum apparuisse, & locutum fuisse, hi Patres affirmant ministerio Angelorum factum fuisse, consequitur, vbi que etiam eodem modo apparuisse, refertur etiam Dionys. 4. c. de diu. nomin. parum post prædictum: sed ibi tantum inquit, angelos esse quasi diuini silentij interpretes. Clarius loquitur pro hac sententia c. 4. de cœlesti Hierarch. non longe ab initio, ubi de substantiis spiritualibus ita scribit. Angelorum præcipue nomine appellantur, propterea, quod primum in eis inuis diuina illustratio, ac per eos ad nos perueniant ea, quæ naturam nostram superant, patet a diuinitas. Subdit deinde, antiquos patres ab angelis eruditos, ante legem ad veritatis notitiam peruenisse, legem ipsam per angelos accepisse, & Deum a nemine Sanctorum vniquam visum fuisse, sicut ipse est, sed per quasdam visiones eorum sensibus accommodatas, de quibus subiicit hæc verba. Hæc

Isidorus in 1. p. tom. 2.

autem diuinas visiones clarissimi illi Patres nostri cœlestium virtutum opera didicerunt. Docet etiam, legem fuisse Moysi per angelos promulgatam.

Deinde Hieronymus in illud ad Galat. 3. Ordinata per Angelos, fatetur legem per angelos etiam Moysi traditam fuisse. Consentit Cyrill. lib. 8. Theophrasti ca. 2. post medium. Demum Greg. 28. moral. c. 2. docet Deum aliquando in terrenis substantiis per angelos etiam loqui, sicut Balaam corripuit per os asine: aliquando in cœlestibus substantiis per angelos etiam loqui, ut cum in nube dixit Matth. 3. & 18. Hic est filius meus, &c. aliquando in terrenis, & cœlestibus substantiis simul per angelos loqui, veluti cum Moysi in igne & rubo per angelum locutus est: ubi de apparitionibus sub vtroque testamento Greg. docet, ministerio Angelorum factas fuisse. His etiam addere possumus Rabbinum Moysen Monium in lib. More Nebuchin. hoc est, Doctor perplexorum par. 2. ubi, quod spectat ad apparitiones factas in veteri testam. cum prædictis patribus conuenit. Hæc sententia vnica ratione inductione collecta facile probatur hoc modo, si quando Deus per se absq; vilo Angelorum ministerio apparuisse, maxime cum Scriptura narrat, Deum locutum fuisse, & cum inducit verba non quasi angeli, sed quasi ipsius dei per seipsum loquentis: sed tunc etiam ministerio Angelorum Deus apparuit, & locutus est: ergo iudicare debemus, semper eodem modo factum fuisse, Primum quidem lex dictata fuit Moysi ministerio Angelorum, quamuis cum Moysen deus, quasi per seipsum tunc loqueretur, & Moyses cum eo, qui apparebat, tanquam cum deo sermonem haberet: imo ipsum etiam ut Deum non solum Moyses, sed totus populus Exod. 19. Exod. 19. adoraret, sicut præter Dion. Hieron. Aug. & Cyrill. superius commemoratos, qui id aperte testantur, ex ipso textu Pauli non obscure colligi videtur. Dicit enim ad Galat. 3. Ordinata (scilicet lex) per Angelos in manu mediatoris, hoc est, Moysi qui fuit mediator inter Deum, & populum: ex quo loco Aug. suam sententiam comprobatur. Et ad Hebr. 2. Si enim quis per Angelos dictus est sermo factus est firmus, & omnis prauaricatio, & inobedientia accepit iustam mercedis retributionem, &c. Verum quamuis Chrysost. hom. 3. in Epist. ad Hebr. & Theophyl. in illud ad Galat. 3. prædicta testimonia de lege intelligant, asserunt tamen id eo dici ordinatam per angelos, quia ipsi legis promulgationi interfuerunt, tanquam testes tubas personantes, dum tonitrua, & alia signa eorum ministerio fiebant. Deinde idem Chrysost. in illum locum ad Galat. 3. & Occumen. dicunt, per angelos ibi sacerdotes intelligi, qui legem populo promulgauerunt. Theodor. autem in vtrumque locum, factetur ministrantibus angelis legem fuisse latam: at vero quodnam fuerit eorum ministerium, non explicat. Ratio etiam illis videtur suffragari, quia non apparet, quomodo plures ad dicendam seu scribendam, & promulgandam legem concurrere potuerint. Denique Chrysost. Theophyl. illud ad Hebr. intelligunt etiam de aliis annuntiationibus per angelos factis in veteri test. quarum transgressores debitas penas luerunt: sicut contigit cum angeli annuntiarent Lothi & vxori illius subuersionem Sodomorum, & præceperunt ne retro aspiceret: qui sermo adeo firmus fuit, ut vxor Loth cum transgressa in statuam salis cōuersa fuerit. Hinc autem recte arguit Paul. maiori pena eos dignos esse, qui abundantem Euangelij salutem neglexerint.

○ 3 Nihilō